

remissio; quoad enim aliqua remanet culpa, quoad illam non remittitur poena; — 2. *Confessio* quæ est necessaria, licet quis sola venialia habeat. Ita S. Indulg. C. 19 maii 1759, approbante Clemente XIII. Indulto tamen 9 decemb. 1765 et decreto S. C. Indulgentiarum 15 nov. 1841, statutum est, ut qui singulis hebdomadis confiteri solent, omnes Indulgentias per hebdomadam lucrari possint, ad quas lucrandas Confessio sacramentalis ceteroquin requireretur, modo tamen mortali non sint gravati. Imo decreto ejusdem S. C. approbato a Pio VII, 12 junii 1822, permissum est, ut Confessio etiam pro aliis sufficiat, qui singulis hebdomadis confiteri non solent, iis tamen in locis ubi adest inopia confessariorum¹, et quoad indulgentias quæ occurrunt infra hebdomadam ab ultima confessione²; — 3. *Communio*: hæc fieri potest etiam in pervigilio ex citato Decreto, si Indulgentia incipiat a Vesperis, ut est illa in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum³; — 4. *Preces*, et quidem juxta intentionem concedentis: quæ si sint inderminatæ, sufficit, ut dicunt, recitare quinque *Pater* et *Ave*, ut ait Mazzotta; vel sex cum *Gloria* et *Credo*, ut dicit Sporer; vel septem *Pater* et *Ave*, ut vult Holzman; vel alias similes orationes, sed vocales⁴. Hæ preces etiam cum socio alternatim possunt recitari ex alio Decreto S. C. Indulgentiarum dato 20 febr. 1820, Pio VII approbante.

74. Q. 5. *Quid Synodus Novariensis circa Indulgentias?*

R. Synodus Novariensis Parochis præcipit: 1. ut vim Indulgentiarum, utilitatem et dispositiones ad eas lucrandas populum edoceant;

chiali. Vid. *Synodus Novariensis*, pag. 358. — Liguori, *Op. mor.*, l. VI, n. 324, etc.

¹ Postulatum fuit idem privilegium, etiam nulla facta mentione inopie confessariorum; at responsum fuit 12 martii 1855, Veronensi Episcopo, *non expedire*.

² V. *Ami de la Religion*, vol. XXXIII: et append. II in fine vol. I, *Indulgentia*, ubi etiam notantur indulgentiæ communiore, quas quisque de facili lucrari valet.

³ Item in Novariensi Diœcesi quæ concessa est in Festo Protopastoris S. Gaudentii.

⁴ Excipe surdos-mutos ex Indulto Pii IX. — V. *Appendix II* in fine vol. I, v^o *Indulgentia*.

2. ut earum, quas obtinuerit, tabulas et monumenta caute observent: et novas Indulgentias nemo audeat promulgare, nisi prius in Curia Episcopali fuerint recognitæ; 3. ut omni modo compescant vagos quosdam, qui Indulgentias numismatibus, oratiunculis aliisque pietatis signis adnexas jactant venditantque (pag. 141 et 351).

Hic operæ pretium est adnotare, quod ex Constitutione *Pia Mater* Benedicti XIV 5 apr. anno 1747, Episcopi ac Prælati inferiores jurisdictionem habentes concedere possunt benedictionem in articulo mortis cum applicatione Indulgentiæ plenariæ etiam per subdelegatos Sacerdotes sive regulares omnibus in propria Diœcesi existentibus. Ad Diœcesim Novariensem quod specialius attinet, ex peculiari apostolicæ Sedis privilegio facta est ab Episcopo omnibus Parochis ratione proprii officii facultas eam concedendi. Iisque permittitur etiam ut alium unaqueque vice deligant, si ipsi designato infirmo adesse nequeant. Alii qui ea uti volunt, ab Episcopo impetrare debent, qui eam elargiendi facultatem habet.

Vicarius Generalis, Capitularis aut Episcopalis hac de re nulla potitur facultate, nisi obtineat pontificium indultum.

75. Q. 6. *Quid est Jubilæum?*

R. Jubilæum definitur: *Indultum Pontificium, quo et plenaria Indulgentia et cæta privilegia conceduntur definita opera exequentibus*: ad imitationem veteris Legis inductum est; in ea enim, definitis temporibus, gratiæ extraordinariæ dabantur. — Aliud est *ordinarium*, quod Bonifacius VIII 1500 constituit, ut quolibet anno centesimo redeunte celebraretur; Clemens VI reduxit ad annum quinquagesimum; Gregorius XI ad trigesimum tertium; Paulus II et Sixtus IV illud revocaverunt ad annum vigesimum quintum. Primitus Jubilæum non nisi Romæ celebrabatur; at Bonifacius IX statuit, ut anno quo illud currit, Romæ celebretur; anno vero subsequenti extra Romam in toto orbe: Romæ per annum integrum perdurat (non ita extra) et en Jubilæum *anni sancti*, vel *Jubilæum majus*. — Aliud est *extraordinarium* (seu *ad instar*) quod tribuitur ob aliquam causam peculiarem, et dicitur etiam *Jubilæum minus*. — Aliud est *generale* quod conceditur universo orbi; aliud *particulare* quod conceditur tantum alicui provinciæ vel loco, et dicitur etiam *in forma jubilæi*.

Quoad Jubilæum particulare attendendum est ad Indulti tenorem: ordinariæ tria tantum requiruntur, id est Confessio, Communio et Ecclesiæ visitatio; etsi quoad privilegia illud fere assimiletur ceteris Jubilæis. Ad Jubilæum autem *generale* sive majus sive minus hæc ordinariæ præscripta sunt opera: 1. *Visitatio Ecclesiarum*; 2. *Confessio*, quæ pro Jubilæo semper requiritur etiam pro illis, qui a morta-

libus sunt immunes et Confessionem frequentant: ideo dicitur *rite confessis*; 3. *Communio* nec sufficeret sacrilega, ut patet; 4. *jejunium*, quod alias non sit debitum, nisi sint a summo Pontifice nominati dies, in quibus jam jejunium alio titulo debeatur; 5. *eleemosyna*, quam probabilius etiam pauperes debent; cum nemo sit tam pauper, qui saltem unum obolum vel frustillum panis dare non possit. Quamquam consultius est, ut hoc opus pro pauperibus in aliud mutetur: pro subjectis vero in temporalibus eleemosyna fit a superioribus; 6. *oratio vocalis*. Dicunt autem plures graves auctores sufficere, ut ores in cometerio vel ante ostium, si ob multitudinem Ecclesiam ingredi nequeas, vel ea sit clausa.

Hæc vero præcipua privilegia in Jubilæo conceduntur: — 1. *Facultas in penitente sive sæculari sive regulari* eligendi confessarium quemcumque ab Ordinario loci approbatum, etsi ex propriis regulis habeat, ut debeat confiteri tantummodo confessario designato. Atamen Benedictus XIV Constitutione *Celebrationem* declarat, quod hæc facultas quoad moniales earumque novitias, intelligitur quidem de quocumque Confessario, sed de approbato ad moniales; — 2. *facultas in Confessario absolvendi ab omnibus casibus reservatis atque censuris* sive publicis sive occultis, etiam publicos Clericorum percussores, et alios nominatim excommunicatos, suspensos vel interdictos; non tamen potest absolvi externe et formaliter hæreticus, nec complex in peccato turpi, nisi de his expressa fiat mentio. Quoad censuras vero nominatim inflictas *ab homine*, absolutio est tantum ad effectum Indulgentiæ consequendæ; — 3. *facultas dispensandi ab irregularitate occulta*; quæ tamen facultas est tantum dispensandi ab iis irregularitatibus, quæ ob censuræ violationem incursæ sunt, et quidem dispensandi in ipsa Confessione; — 4. *facultas commutandi* (non dispensandi) *omnia vota simplicia*, intra Confessionem tamen: excipe semper tum vota quæ cederent in præjudicium tertii, tum vota sive castitatis perpetuæ sive ingressus in Religionem. Quando agitur de Jubilæo pro commutatione votorum non requiritur specialis causa, sed sufficit illa generalis, ob quam Pontifex motus fuit ad Jubilæum concedendum¹ (K).

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI. n. 537, quærit. 4. — *Homo Apost.*, tr. XVI, n. 64, etc.

CAPUT TERTIUM

DE FORMA SACRAMENTI PŒNITENTIÆ EJUSQUE EFFICACIA

76. Q. 1. *Quænam est forma Sacramenti Pœnitentiæ.*

R. Forma Sacramenti Pœnitentiæ continetur illis verbis: *Ego te absolvo a peccatis tuis: in Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.* Sic enim habet Tridentinum¹: *Docet sancta Synodus Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positum esse: Ego te absolvo, etc., quibus quidem de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur.* Preces autem hujusmodi, et methodum utendi prædicta forma sic Confessario exhibet Rituale romanum: « Cum pœnitentem absolvere voluerit injuncta et prius, et ab eo acceptata salutari pœnitentia, primo dicit: *Misereatur tui Omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam æternam. Amen.* Deinde dextera versus pœnitentem elevata dicit: *Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus. Amen. Dominus Noster Jesus Christus te absolvat; et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis et interdicti, in quantum possum et tu indiges*². Deinde ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris ✠ (efformet signum crucis) *et Filii et Spiritus sancti, Amen. Passio D. N. J. C., merita B. M. Virginis et omnium Sanctorum, quidquid boni feceris et mali sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ et præmium vitæ æternæ. Amen.* »

Hæc insuper monet Rituale: 1. *voce suspensionis* omittebam esse cum laico, quia ejus censuræ incapax est; 2. *urgente mortis periculo*, breviter sic dici posse: *Ego te absolvo*

¹ Sess. XIV, c. III. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 428. — Ferraris, *vº Absolvere*.

² Hæc absolutio censurarum est ad cautelam, quæ etiam non petenti, neque de ea suspicans impenditur, ut sic omnis illicitas et indignitas a subjecto tollatur.

ab omnibus censuris et peccatis in nomine Patris, etc. Imo communiter affirmant sufficere quoad validitatem, si dicatur: *Te absolvo a peccatis*¹; quia hæc verba involvunt absolutionem a quocumque vinculo orto ex peccatis. Et nihil obstat, quin Confessarius dirigat intentionem suam ad absolutionem tum peccatorum tum censurarum etiam reservatarum, si eas absolvendi potestatem habeat. Item valida est absolutio, si Confessarius prius absolvat a peccatis, quam a censuris pœnitentem censura innodatum; quia censura non obstat validitati Sacramenti: etsi graviter peccaret, quia est contra gravem Ecclesiæ prohibitionem, quæ facit illicitam censuratis susceptionem Sacramentorum. Imo casu quo excommunicatus (qui ita absolvitur) sit vitandus, confessarius incurrit minorem excommunicationem, et interdictum ab ingressu Ecclesiæ, si hoc fecerit scienter².

An (quæres) omnia Ritualis verba in absolutione sint de essentia? Certum est: 1. Verba *te absolvo* pertinere ad essentiam; cum secus neque præsentia pœnitentis determinari, neque ipsa vis absolutionis indicari valeat³; — 2. communissime ac probabiliter negant cum D. Thoma et Catechismo romano, ad essentiam pertinere verba *a peccatis tuis*; nam iis etiam omissis, sufficienter verbo *te* materia determinatur atque forma per præsentiam pœnitentis, qui confessus est. Ea tamen omittit mortale est; tum quia est contra usum; tum maxime quia adhuc probabile est ea verba necessaria esse; nam revera Christus instituens pœnitentiam dixit: *Quorum remisistis peccata*: unde vult Billuart absolutionem esse sub conditione repetendam, si ea verba fuerint ommissa; — 3. verba *In nomine Patris, et Filii et Spiritus sancti, Amen*, sententia vera negat esse de essentia; quia Christus in hujus Sacramenti institutione nullam fecit mentionem de hac explicita Trinitatis invocatione, sicut fecit in baptismo: imo omissio communissime non habetur, nisi ut venialis. Item neque est essentielle pronomen *ego*, ut patet; — 4. verba: *Misereatur, Indul-*

¹ Quoad formam conditionatam V. *De Sacram. in genere*, disput. I, c. II.

² Cap. *Episcoporum de privil.*, in 6. Et si hoc interdictum violet celebrando in Ecclesia, evadit irregularis ex cap. xv, *Cui de sent. excomm.*, in 6.

³ Volunt nonnulli pronomen *te* omitti posse, si dicatur *a peccatis tuis*; quia illud in hoc vocabulo *tuis* satis includitur. Hoc porro quamvis speculative loquendo probabiliter videatur, in praxi tamen in Sacramentorum materia contrarium tenendum est.

gentiam ad essentiam non pertinent: et dicunt communiter omitti posse sine ullo peccato. Idem dicunt de verbis: *Dominus Noster J. C.*, etc., dum Tridentinum dicit, quod, excepta forma, aliæ preces *laudabiliter adjunguntur*⁴. Verum Concina non sine ratione ait esse veniale, ea verba sine causa omittit; cum Rituale R. dicat: *In Confessionibus frequentioribus omitti potest Misereatur*, etc.; *et salis erit dicere: Dominus Noster usque ad illud Passio*, etc. (Usus tamen laudabiliter invaluit, ut nihil omittatur, nisi agatur de moribundo jam animam agente.)

Nemo certe dubitat, quin convenientius sit preces hujusmodi retinere, maxime illas: *Passio D. N. J. C.*, cum per eas ex Angelico omnia bona opera quæ pœnitens facturus erit, eleventur ad meritum satisfactionis Sacramentalis, quæ quidem penam remittit ex opere operato virtute ipsius Sacramenti per uberiorem applicationem meritorum Christi; ad differentiam satisfactionis extrasacramentalis, quæ non nisi ex opere operantis remittit penam. Saltem consulit Holzman, ut ea verba dicantur, dum pœnitens recedit.

Manus elevatio, formatio crucis, et capitis aperitio in absolutione impertienda non sunt de necessitate: imo juxta graves auctores omitti possunt sine peccato, etsi præstet servare consuetudinem.

77. Q. 2. An absolutio mitti possit ad absentem?

R. Cum forma Pœnitentiæ ex Tridentino consistat in verbis, ea non aliter exprimi potest, quam voce; iccirco semper moraliter præsentia danda est absolutio. Constat: — 1. ex eodem Tridentino, quod docet, Christum peccatores *ante Tribunal* (Pœnitentiæ) *tanquam reos sisti voluisse*; — 2. Ex D. Thoma, qui expresse tradit: *Utilius esse confiteri laico præsentem, quam Sacerdoti absentem, extrema necessitate*; quia confessio tunc facta laico, etsi non sacramentalis, tamen humilitatem fovet; at facta absentem confessario de se ad nihil prodest; — 3. ex propositione damnata a Clemente VIII anno 1602: *Licet per litteras, seu internuntium Confessario absentem sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere*. Imo præcepit Pontifex sub excommunicatione ipso facto incurrenda et reservata, ne illa damnata propositio *unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxim quoquomodo deducatur*.

⁴ Sess. XIV, c. III. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 425 et seqq. V. I. I. decreta.

Ex quibus verbis recte inferunt, quod absolutio absenti in quocumque casu non solum datur illicite, sed etiam invalide; nam si Pontifex tantum illicitam eam intendisset declarare, ipsa, urgente necessitate, et valide et licite dari posset; cum leges ecclesiasticæ non possint obligare cum gravissimo damno, et tanto magis si illud sit spirituale. Unde si Pontifex voluit huiusmodi absolutionem in nullo casu esse licitam, consequenter declaravit in nullo casu esse validam. Paulus autem V anno 1605 damnavit quorundam in prædictum decretum interpretationem, qua dicebant absolutionem mitti posse ad absentem, modo Confessio in præsentia præcessisset. Declaravit nempe Pontifex Clementinam prohibitionem esse intelligendam non modo cumulative; verum etiam disjunctive, id est non solum de confessione et absolutione simul acceptis; sed etiam de iisdem acceptis separatim ac divisim¹.

Præsentia autem moralis sufficiens pro absolutione reputatur illa, intra quam homines communi voce, licet altiori, loqui possunt et solent. Eam ideo nonnulli extendunt usque ad viginti circiter passus, præsertim quando pœnitens nondum egressus est ab aspectu Confessarii; non enim opus est, ut pœnitentes audiant, multominus ut intelligant verba absolutionis². Imo sapienter consultum est, ut in præsentia

¹ Neque obstat, quod sententia in foro contentioso contra absentem valeat: iudicium forense et sacramentale non undequaque comparari possunt, cum unum sit primario ad reconciliationem, aliud ad punitionem; in uno tantum audiatur reus, non in alio. — V. Guillois, *Le dogme de la Confession*, c. vi. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 429. — Ferraris, v^o *Absens*. — Liberius a Jesu, etc.

² Hinc. 1. absolvendus est qui e tecto ruit, in flumen cadit, in mare submergitur, saltem si non procul a Confessario distet; — 2. si Confessarius ob periculum infectionis, aut ob aliam causam, non possit cubiculum infirmi ingredi, illum ex janua absolvere debet; — 3. si pœnitens recederet a Confessario non adhuc absolutus, se absolutum existimans, absolvendus esset, si parum distans aspiceretur, aut certo sciretur adesse intra vicinam turbam. Ait Sporer: Recte fecit Sacerdos quidam oblitus absolutionem dare pœnitenti, postea intra Sacrum eundem communicaturus, opportune recordatus, dum porrigit Hostiam secreto dixit prius: *Ego te absolvo a peccatis, tuis*, etc., et mox *Corpus Domini*, etc. Non valeret autem absolutio, si confessarius subito vocatus ad moribundum invisendum et adjuvandum

aliorum pœnitentium verba illa Confessarius submitte pronuntiet, ne si quis dimittatur sine absolutione, alii id percipere valeant.

78. Q. 5. Quanta est absolutionis virtus et efficacia?

R. Cum in protestantium doctrina sola fides peccata dimittat, ideo juxta ipsos absolutio sacramentalis est mera ceremonia, quæ fidem et peccata remissa esse declarat. Verum de fide est, Sacerdotem absolutionis verba pronuntiantem peccata vere et proprie remittere auctoritate sibi divinitus tradita. Id constat: — 1. Illis Christi verbis: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*¹; quæ sensu obvio significant veram potestatem remittendi peccata Apostolis eorumque in Sacerdotio successoribus collatam. Aliud sane est dicere: *Quorum declaraveritis peccata esse remissa*; et aliud dicere: *Quorum remiseritis peccata*; — 2. Ex SS. Patribus: *Corporis lepram purgare, unus audiatur Chrysostomus, imo potius nullatenus purgare, sed purgatam probare, tantum Judæorum Sacerdotibus licebat. Hi vero (Sacerdotes novæ Legis) non lepram corporis, sed immunditiam animæ non purgatam probandi, sed prorsus purgandi, protestatem acceperunt*². Hinc Tridentinum: *Si quis dixerit absolutionem sacramentalem Sacerdotis non esse actum judicialem, sed nudum ministerium pronuntiandi et declarandi, peccata esse remissa confitenti, modo tantum credat se esse absolutum, ... anathema sit*³. Ex quo patet Sacerdotes non esse simplices executores, ut sunt iudices sæculi, quorum tantum est declarare

qui sit in extremis, jam proximus illius ædibus vel intra domus januam pronuntiet formam metuens ne prius moriatur quam ad ipsius cubiculum ascendat et accedat; nam non censetur pœnitens ullo modo præsens.

¹ Joann. xx; Matth. xviii; Joann. xx. Sane Pharisei non murmurassent audientes Christum paralytico dicentem: *Remittuntur tibi peccata tua*, si per hæc verba intellexissent meram peccatorum jam remissorum declarationem; cum illi non ignorarent factum jam pridem erga Davidem a Natan.

² L. III, *De Sacerd.* — Liguori, *Opera dogmatica*, sess. v, nn. 49 et seqq.

³ Sess. xiv, can. ix. Esto quod peccatores absolvi non possint, nisi prius divina gratia excitati vivere incipiant per displicentiam peccati, propositum emendationis et conversionis desiderium; at vitam perfectam non nisi per absolutionem obtineant. Hinc patet distingui duplicem vitam, inchoatam unam per gratiam excitandam; perfectam aliam per gratiam sanctificantem, quæ quidem absolutione tribuitur. *Cum audis*, ait Augustinus, *hominem confitendo proferre conscientiam, jam de sepulcro eductus est, sed nondum solutus est* (Serm. ii, in Ps. ci). — V. Perrone, *De gratia*, parte II, cap. ii.

aliquem esse reum vel innocentem respectu legis; sed iudices esse auctoritate suprema præditos, quos scilicet Christus Dominus suos vicarios tanquam iudices et præsidēs constituit, ut ait Tridentinum (L).

Art. unic. — De absolutione concedenda, neganda, differenda.

79. « Maxime optandum est, ut omnes Confessarii in deneganda vel differenda absolutione iisdem principiis insistant, ne quod alter colligit, alter dispergat. B. Leonardus a Portu Mauritio exemplum communitatis affert, quæ blasphemis valde assueta; ast brevi tempore ab hoc vitio sanata fuit, postquam omnes ibidem et in confinibus Sacerdotes inter se convenerant, se tandiu nullum blasphemum absoluturos, donec sufficientia emendationis signa præbuisset. Quid si etiam nostro tempore cum alicubi certum vitium ingravescit, Sacerdotes tale inter se fœdus inirent? Id quod in conferentiis Sacerdotalibus facillime fieri posset. » Monet pius Stapf, § 621.

80. Q. 1. *Quibusnam concedenda est absolutio?*

R. Concedenda est absolutio generatim loquendo pœnitentibus bene dispositis; isti enim statim ac vere contriti sunt et integre confessi, sibi acquirunt verum jus ad absolutionem. Id exigit ipsa ratio iudicii reconciliativi, vi cuius iudex, audita causa, debet iudicare et absolvere reum, quem invenit absolutione dignum: id exigit etiam pactum quoddam implicitum inter Confessarium et pœnitentem. Adde: negando absolutionem bene disposito, ipsum Confessarius sine justa causa exponeret periculo remanendi in peccato mortali; cum incertum semper sit, an elicuerit contritionem perfectam: item ipsum fraudaret magno bono, ac exponeret relabendi periculo.

Diximus *generatim loquendo*; nam certum et commune est, quod Confessarius differre possit absolutionem etiam disposito, imo etiam eam postulanti, si prudenter iudicet dilationem futuram utilem ejus emendationi. Confessarius non solum est iudex, sed etiam medicus et pater: atque ideo ut talis bene potest, imo debet absolutionem differre, quando existimat id pœnitenti profuturum.

Quænam (quæres) in Confessario requiritur certitudo circa pœnitentium dispositiones ad absolutionem impertiendam? Cum materia in hoc Sacramento sit moralis, posita nempe in actibus pœnitentis, sufficit iccirco in Confessario certitudo moralis seu iudicium prudens, innixum videlicet motivo gravi, licet adsit aliqua de indispositione suspicio, alioquin vix ullus posset absolvi; nam quæcumque signa in hac re non præbent certitudinem omnino infallibilem: *Non oportet*, inquit Angelicus¹, *quod omnis mensura sit omnino infallibilis; sed secundum quod est possibile in genere suo.* Quod congruit cum Catechismo romano: *Si audita Confessione, iudicaverit neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Porro signa ordinaria sufficientis dispositionis sunt: 1. si pœnitens candide et humiliter confiteatur; 2. si asserat cordate se dolere de peccatis et firmum habere propositum non peccandi de cetero cum Dei gratia; 3. si omnia peccata etiam majora et turpia sincere declaret; 4. si ex aliquo pio motivo ad Confessionem libere accesserit, et maxime si ex desiderio conversionis jam a peccato cessaverit.

81. *Præstatne (addes) toties absolvere devotos, quoties confitentur?* Curandum ut personæ devotæ semel aut bis in hebdomada absolvantur, ut sic robur acquirant ad alacriter in perfectionem progrediendum. Sunt tamen pii Confessarii, qui illis benedictionem duntaxat impertiuntur cunctis aliis vicibus, quibus confitentur per hebdomadam, semel data absolutione in hebdomada ipsa; eas nihilominus ad Communionem admittentes, si videant naturales potius defectus, quam venialia peccata declarare. Alii vero non minus pii eas semper absolvunt quoties confitentur, modo peccata certa

¹ 1, 2, q. 19, a. 3. « Hinc (ait S. Alphonsus, *Op. Mor.*, l. VI, n. 461) auctor *Istruzioni pei novelli Confessori* (p. I, c. xv, n. 360) cum Esparza sic loquitur: « Arrêtons-nous donc ici pour tirer cette conclusion, qui est la clef de toute cette question: que, pour administrer le sacrement de pœnitence, il suffit de porter un jugement prudemment probable de la bonne disposition du pœnitent. Par conséquent si les circonstances n'autorisent pas un doute prudent que le pœnitent ne soit pas suffisamment disposé, le confesseur ne doit pas s'inquiéter ni inquiéter le pœnitent pour avoir sur ce point l'évidence qu'il ne saurait avoir. »

vitæ anteactæ saltem in genere confiteantur, ne Sacramentum frustretur¹. Quidquid sit, sciendum Sacram Episcoporum Congregationem 1859 respondisse, *sacramentalem confessionem rite dispositis non esse, præsertim per modum regulæ, differendam, ne Sacramenti gratia priventur; licet fortasse nec gravia nec nova habeant; sed duntaxat peccata jam per sacerdotis absolutionem deleta iterum confiteantur*².

Monitum: hic increpandi confessarii illi, qui devotos ac devotas regre audiunt, parvi faciunt vel forsitan etiam vexant, nedum illas ad viam perfectam studiosa directione conducant: cum tamen Christi minister sit constitutus non tantum, ut evellat et dissipet, sed etiam ut ædificet et plantet. Et non raro cœlitus acceptum est, Deum respexisse ad preces istorum quos habemus in derisum, ad flagella sua avertenda; imo eorum intercessione ac meritis stelsisse rempublicam.

82. Q. 2. Quibus absolutio deneganda est?

R. Sicuti absolutio concedenda est dispositis; ita neganda indispositis, contraria ratione. Habentur autem præcipue uti indispositi ex Rituali: — 1. qui nulla dant signa doloris, vel nolunt uti remediis necessariis ad emendationem; — 2. qui acceptam injuriam condonare nolunt, nec odia et inimicitias deponere juxta illud: *Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra*³; — 3. qui rem alienam, vel honorem aut famam læsam, quum valent restituere, recusant, clamante Augustino: *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*⁴; — 4. genitores et domini, qui filios et servos vitiiis deditos corrigere negligunt, dicente Apostolo: *Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior*⁵: infidelis enim induit viscera charitatis erga omnes suos; — 5. qui versantur in occasione proxima peccandi, quam possunt et nolunt dimittere, aut qui aliis occasionem

¹ Quoad devotorum directionem vid. infra in Adnotationibus. Probabiliter dicunt pœnitentem pium posse sub conditione absolvi aliquando nempe semel in mense, si aliquas tantum imperfectiones habeat de quibus dubitetur an pertingant ad venialia, nec possit materiam certam de vita anteacta præbere. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 432; *Homo Apost.*, tr. XVI, n. 6.

² V. *Analecta juris Pontificii*, ann. 1862: De la fréquente Communion.

³ Matth. vi. — ⁴ Epist. cliv et liv ad Maced. — ⁵ I Tim. v.

illam præbent; — 6. qui ignorant res scitu necessarias necessitate mediæ salutem, ut patet ex propositione sub n. 64 ab Innocentio XI damnata¹.

83. *Sed* (quæres) *an possit denegari absolutio pœnitenti, qui suam vult sequi sententiam: cum tamen opposita Confessario videatur probabilior, imo sola probabilis?* Distinguendum est: vel agitur de opinione, quæ directe versatur circa pœnitentis dispositiones, v. g., an pœnitens sincere doleat, an proponat Deum non amplius offendere. Vel agitur de aliis opinionibus, quæ directe versantur circa ea, quæ a pœnitente aliunde agenda sunt, aut vitanda, de quibus nempe hinc inde disputatur a theologis. Si 1, Confessarius pœnitentem non debet absolvere; nam eo in casu pœnitens tenetur stare iudicio sui Confessarii, cum Confessarius ideo sit constitutus iudex, ut nempe de pœnitentis dispositionibus judicet. Si 2, communis et sequenda sententia, quam contra Concinam, Fagnanum et Gonzales tuerentur vel ipsi rigidiores, ut Cabassutius, Pontas, Victoria et Alasia (cujus tamen exempla non probamus), alique passim: hæc, inquam, sententia tradit prudentem Confessarium non solum posse, sed etiam teneri sub gravi talem pœnitentem absolvere; nequæ enim ipse iudex est opinionum. Sane quando pœnitens, facta Confessione, bene dispositus est per cordis dolorem ac propositi firmitatem, jam habet strictum jus ad absolutionem². Et Confessarius si eandem denegaret, gravem ipsi faceret injuriam (saltem si Confessio facta fuerit de materia gravi); tum quia privaret eum gratia sacramentali; tum quia eum obligaret ad gravissimum onus subeundum, nempe ad repetenda sua peccata penes alium Confessarium (M).

Excipe, nisi opinio pœnitentis sit temeraria, vel omnino et evidenter falsa. Qua tamen in re ne etiam hallucinetur Confessarius; non enim opinio esset in se talis, si eam graves Theologi tueantur, vel hinc inde disputent circa ipsam (ut dictum est); esto etiam quod illa opinio confessario nullimode placeat.

84. Q. 3. Quibusnam absolutio differenda est?

R. Generale principium est in Scholis, quod absolutio differri debeat iis, quorum dispositio est dubia, vel quibus ea dilatio prudenter censetur profutura. Hinc etiam illis, qui venialia tantum habent, cum nulla apparet emendatio: et hoc magis si venialia proximius ad mortale disponant, ut sunt

¹ Quomodo isti dirigendi, diximus *De fide*.

² V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 604. — Gousset, *Justification*, etc.

quædam affectiunculæ sensibiles, certa nimia tenacitas in proprio sensu, quotidianæ intemperantiæ, etc. : quod de illis pœnitentibus maxime currit, qui ratione proprii status studere debent perfectioni, ut sunt Ecclesiastici, Religiosi ac Moniales. Hæc generatim.

Præcipue autem absolutio iis est differenda : 1. qui negligunt discere necessaria etiam necessitate præcepti, vel ea a filiis aut domesticis ignorari patiuntur : item qui in iis addiscendis quæ sunt sui officii ac professionis continuam exhibent negligentiam ; 2. qui solent parum curare conditiones ad Confessionem requisitas, v. g., non bene seipsos examinando, neque se recollendo aut sine nulla fere displicentia Confessionem exsolvendo ; 3. qui versantur in occasione proxima, et dicuntur *occasionarii* : item qui in easdem culpas post Confessionem relapsi sunt, et sunt *recidivi*. Isti siquidem ex S. Alphonso nostro, *sunt duo magni scopuli, in quos major Confessariorum pars impetunt et deficiunt*¹.

§ I. — De occasionariis.

85. Q. 1. *Quid est peccati occasio et quotuplex?*

R. Peccati occasio genericè sumpta est *objectum qualecumque, in quo peccandi periculum contineatur*; seu est *circumstantia quæ allicit ad peccatum*². Duplex autem est peccati occasio : alia *remota*, alia *proxima*. Utraque vero subdividitur in *necessariam* et in *voluntariam*.

1. *Occasio remota* ea est, in qua constituti homines, ut

¹ *Homo Apost.*, tract. ult., n. 1; et *Op. Mor.*, l. VI, n. 606. Confessarius rationabiliter distulit absolutionem pœnitenti, qui tempore definito redit ad alium confessarium et integre confitens : quid ? In omni culpa non vacat, si fiat sine justa causa ; nam non est ei absolute liberum et licitum Sacramentum inchoatum relinquere ac effugere justum iudicium sacerdotis, cui jam se subdidit ; esset enim aliqualis injuria sacramento et iudici. *Suarez et Duardus*.

² Si hæc circumstantia alliciens sit ad extra, dicitur suo proprio nomine *occasio*, vel etiam *occasio extrinseca*; de qua præcipue erit in hoc paragrafo. Si vere sita ad intra, id est in ipso animo pœnitentis, dicitur *habitus* et *consuetudo*, vel etiam *occasio intrinseca*, de qua in sequenti.

plurimum, non peccant, et quæ non affert verum seu impellens peccandi periculum. Hanc non tenemur effugere ; alioquin deberemus omnes de mundo exire, cum mundus laqueis undique sit plenus, ut legitur in Scripturis¹.

2. *Occasio proxima* e contrario illa est, in qua constituti homines ut plurimum peccare solent : unde ad hanc occasionem constituendam non est necesse, ut homo in eam fere semper labatur ; sed sufficit, ut labatur frequenter. Hæc autem vel talis est *per se*, et *ex natura sua*, vel talis est *per accidens* et *respective* : insuper vel *præsens est*, et (sicut loquuntur) *in esse*, vel *absens* et *non in esse*. *Occasio proxima per se* est illa, in qua, inspecta communi hominum fragilitate, omnes, ut plurimum peccant. *Occasio proxima per accidens* et *respective* est quæ licet non sit apta de se ad homines communiter inducendos in peccatum ; tamen relate ad talem personam est aptissima, vel quia in tali occasione frequenter jam cecidit, vel quia considerata præterita ejus fragilitate, prudenter prævideri et timeri potest ipsius relapsus.

Occasio proxima, quæ dicitur præsens et *in esse*, est quam homo semper aut fere semper secum habet, quin eam actu quærat : ut si quis domi suæ teneret concubinam. *Absens* vero et *non in esse* est quam homo non semper secum habet, sed eam debet inquirere ; ut si quis cauponam ingrediatur, ubi solet inebriari, vel ubi frequenter inebriatur. Item est de illo, qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, in rixas, iras, vel fraudes graves ; item de illo qui semper cum tali muliere peccat quoties accedit illius in domum, etsi ipse semel in anno accederet.

3. *Occasio voluntaria* vel *libera* ea est, quæ pendet a voluntate, et facile dimitti potest sine incommodo saltem gravissimo.

4. *Occasio denique necessaria* vel talis est *physice*, quæ scilicet nullo modo pendet a voluntate, ut deseratur : v. g., si quis carcere inclusus sit una cum muliere flagitiosa. Vel talis est *moraliter*, quæ nempe absolute quidem loquendo

¹ *Sap.* iv. v. Lignori. *Op. Mor.*, l. VI, n. 452. — Careno, *Delle regole*, ecc. Es. viii et ix. — Bolgeni, *Dissertazione sulle occasioni*. — Stapf, § 129.

pendet ab hominis voluntate, sed deserere non potest sine peccato vel sine gravi damno temporali, ut esset militia respectu militis, qui frequenter in ea peccat, sed abeundi licentia ei recusatur: iste nempe non potest eam deserere vel sine peccato inobedientiæ, vel damno gravissimo sui status, bonorum, vitæ. Idem est de filiis, qui deserere nequeunt domum paternam, ubi in aliqua proxima occasione versantur. Idem de collegialiter viventibus, qui consocium habent eos vehementer ad turpia impellentem.

86. Q. 2. *An ille possit absolvi, qui est in occasione proxima voluntaria?*

R. Certum est absolutionem esse denegandam ei, qui motus non vult occasionem proximam voluntariam dimittere; quia diris devota fuit hæc n. 61 propositio ab Innocentio XI: *Potest aliquando absolvi qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest et non vult omittere; quin imo directe et ex proposito quærit, aut ei se ingerit.* Neque enim concipi potest, quomodo quis velit efficaciter finem, negligendo voluntarie media ad ipsum. Ad rem D. Bernardus: *Indicium veræ compunctionis est subtractio occasionis*¹. — Quod currit, quamvis causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrat: et quamvis quis eam vellet quærere directe pro bono spirituali vel temporali nostro, vel proximi, ut habetur ex totidem damnatis propositionibus². Neque enim sub quacunque specie boni licet malum animæ velle aut ejus periculum ultro quærere. Pariter non possunt absolvi qui licet in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent occasio-

¹ Ser. I, in Pasc. — Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 452; *Praxis*, n. 64.

² Damnatae propositiones sunt: ab Innocentio XI, n. 62: *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrat.* N. 63: *Licetum est quærere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali vel temporali nostro vel proximi.* — Ab Alexandro VII, n. 41: *Non est obligandus concubinarium ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarium, vulgo regalo (est vox hispanica, quæ indicat dulcedinem, et oblectamentum maxime in cibis sumendis); dum deficiente illa, nimis ægre ageret vitam, et aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, et alia famula nimis difficile inventretur.*

nem non deserendo; quia unusquisque ex gravi lege charitatis tenetur a proximo suo offendiculum avertere.

Quid de eo, qui nondum occasionem proximam voluntariam dimiserit, sed sincero animo eam dimittere promittit: poteritne prima aut secunda vice absolvi? Distinguendum cum S. Carolo: vel agitur de occasione absenti et non in esse; vel de præsentem et in esse.

Si 1, potest pœnitens, antequam experimento probet se cavere ab illa occasione, utique absolvi (sed non ultra bis aut ter). Ratio est, quia ex una parte pœnitens firmiter proponens se cauturum ab occasione, jam est dispositus: ex altera vero parte occasio, quæ absens est, non tantum difficultatis habet, ut ab ea nos absteineamus; cum ejus inquisitio positivum ac industrium actum importet.

Si 2, pœnitens, nisi prius occasionem reliquerit, ne prima quidem vice est absolvendus, quascumque faciat promissiones. Idque omnino tenendum, saltem ordinarie loquendo: ratio potior est, quia ablatio occasionis hujusmodi est res omnino ardua; cum enim ea sit *in esse*, et statim pœnitens eam invisere debeat, non nisi per magnam violentiam ei resistere valebit ob suam propensionem. Porro hanc vim difficulter sibi infert qui jam est absolutus, dum ablato timore sine absolutione remanendi, de facili sibi suadebit, quod tentationi resistet: sicque occasione non dimissa, profecto redibit ad vomitum, prout quotidie experimento probatur. Et hoc maxime currit, si sermo sit de vitio turpi; ita enim occasionarii mentem solet excæcare hoc vitium, ut omnia bona proposita ab ejus mente prorsus omnia ejiciat.

Diximus *saltem ordinarie loquendo*; nam excipiendum est: — 1. si agitur de moribundo, cui non possit differri absolutio expectando, ut prius occasionem dimittat; — 2. si agitur de pœnitente, qui instructionis defectu nunquam advertit ad occasionem periculosam, neque ad obligationem eam deserendi. Tunc si aliunde sit dispositus, ipsi credi potest et una vice absolvi, antequam occasionem deserat, ut ait Billuart: — 3. quando pœnitens affert signa extraordinaria doloris; nam hæc indicant pœnitentem donatum uberiori gratia, qua merito speratur, quod in removenda occa-

sione constantior erit. Si tamen potest commode differri absolutio, adhuc differrem usque dum sit ablata occasio, ait S. Alphonsus; quia funiculus occasionis difficile rumpitur; — 4. quando pœnitens non amplius posset ad Confessarium redire, vel nonnisi post longum tempus, vel nonnisi per longissimum iter. Tunc bene potest absolvi, si censeatur dispositus per sincerum propositum statim removendi occasionem; quoniam eo in casu periculum frangendi propositum remotum reputari potest, causa magni oneris quod ipse pœnitens deberet pati aut abscedendi sine absolutione, aut repetendi Confessionem apud alium Sacerdotem, aut diu manendi sine gratia Sacramenti. Quapropter cum ille sit in quadam morali necessitate recipiendi absolutionem, antequam occasionem tollat, habet jus, ut statim absolvatur: dum enim hic non potest ante absolutionem occasionem auferre, censetur ac si esset in occasione necessaria. Excipe, nisi pœnitens jam ab alio Confessario fuerit admonitus, nec obtemperaverit; quia tunc jure merito haberetur uti recidivus¹.

87. *An (quæres) possit absolvi qui se exponit probabili peccandi periculo, id est periculosæ occasioni, in qua videtur esse tam fere probabile quod peccabit, quam quod non peccabit se illi exponendo?* Negativa sententia omnino tenenda est, nisi adsit justa causa occasionem illam subeundi; nam etiamsi tam probabile sit, quod pœnitens iste in actu peccabit, quam quod non peccabit; periculum tamen proximum peccandi certum est et formale: sed proximum periculum, cum potest, fugiendum est; et qui non fugit, peccat. Consentit Angelicus qui habet: *Infirmi in fide, de quorum salute probabiliter timeri possit, prohibendi sunt ab infidelium communionem*². — Imo in Confessione explicanda est species peccati, cujus periculo se objecit pœnitens, etsi de facto illud non admiserit; quia periculo se deliberate exponere peccatum patrandi, est revera illud velle et appetere; quodvis enim præceptum dum prohibet individuum sui transgressio-

¹ V. Liguori, *Homo Apost.*, tract. ult., n. 5. — ² 2, q. 10, a. 9.

nem prohibet etiam in genere obire periculum illud transgrediendi.

Diximus *nisi adsit justa causa*; nam ubi justa adest causa, non est obligatio tale periculum vitandi, nisi certo moraliter prævideatur lapsus in peccatum (ut esset, v. g., si quis in iis occasionibus semper vel fere semper lapsus fuerit, et spes non effulgeat emendationis). Et sane Scriptura non dicit *qui est in periculo, sed qui amat periculum, in illo peribit*¹. Sic excusantur chirurgi, qui periculo peccandi se exponunt in medendis feminis; cum aliquoties in præteritum ob talem occasionem jam lapsi fuerint. Sic Parochi qui in excipiendis Confessionibus eandem miseriam fuerint experti. Sic etiam excusantur alii qui proprium officium, puta curialis, militis, cauponis, aut mercatoris, non possunt deserere sine gravi detrimento, etsi in tali peccandi periculo sint².

Ratio quia periculum de se proximum tunc fit remotum ratione circumstantiæ necessitatis et ratione simul mediorem præventium, quæ persona proponit (ut tenetur) adhibere, nempe diligenter avertendo animum a delectatione turpi vel ab alia passione: et insuper se muniendo piis cogitationibus, orationibus ac Sacramentorum frequentia. Quæ utique media, licet non sufficiant ad excusandum, ubi non adest justa causa, eo quod Deus non adjuvat temere se periculo exponentes; bene tamen opem suam præstat ei qui ex justa causa occasionem non deserit, dum hic eo in casu non ex affectu ad peccatum, sed tantummodo ex quadam necessitate in illa occasione permaneat.

88. Q. 3. *Quid de iis, qui sunt in proxima occasione necessaria?*

R. Cum occasio proxima peccandi est necessaria, speculative loquendo, poterit absolvi pœnitens qui in ea versatur. Docent enim communiter et probabilissime cum D. Basilio, Anacleto, Concina, Laymano, Lugo, Holzman, Sanchez, Sporer, Viva, etc., eum minime teneri occasionem hanc derelinquere, si grave passurus sit damnum, modo tamen paratus interim sit uti mediis ad peccatum evitandum præscriptis: quæ sunt *major oratio, frequentior usus Sacramentorum, quotidiana ante Crucifixum renovatio promissionis de non*

¹ Eccli. iii. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 65; et l. VI, n. 455.

² Hæc occasio a nonnullis *propinqua* dicitur.